

Mi volt a szerepük az igeképzőknek, amikor még nem is ragoztak a nyelvek?

A J, L, R hangok szókezdő (vagyis gyökkezdő) helyzetben

II. rész: A szókezdő L magyar gyökszavai

Az L, a legismertebb kozmopolita igeképző már nem őshang, de azért jó régi. Nem igeképzőként kezdte ugyan a pályafutását, hiszen egy igeképző már csak utóragként kapcsolódik a szótóhoz, egy magánhangzóval. De amikor szókezdő, akkor nyilván gyökképző lesz: ha egymagában magad, akkor xL vagy Lx gyököt hoz létre / vagy ha 'párt választ', felcsatolhatja az összes többi mássalhangzót, ami megvan abban a nyelvben.

1. **A magyarban** az L-en kívül az összetett Ly=L+i/J hang is megvan, ami a J-hez hasonlóan hangzik. **De csak hasonlóan!** Az Ly kiejtése ugyanis magasabb és 'élénkebb', mint a mélyen ejtett, nyugodt J hangé. S ezt a különbséget még a budapesti születésű magyarok is (de igen!) hallják és maguk is kiejtve a hangot, hallatják. Az Ly-os szavaink tehát nem J-t, hanem az L-et tartalmazzak. Így rokonszavakat is, más nyelvekből, L-lel fogunk találni hozzájuk. Az L-lel, mint szókezdővel, látni fogjuk, vannak gyökszavaink. És az Ly-nal? Abból már csak egy van, a lyuk.

2. **A finnben** is megvan az L, ott is lehet szókezdő – és utóragként (igeképzőként) is előfordul. Ly betűjük ugyan nincs, de ettől, a kiejtésben, még ráismerhetünk? Igen.

3. **A héberben** az L leggyakoribb szerepe az, hogy előrag. (Olyasféleképp, mint a magyarban az igekötők, sőt... a le- igekötőknek valószínűleg pont ez az elődje. A héber **l'**, **la-**, **le-** előrag jelentése = -ra, -re / -nak, -nek / -hoz, -hez, -höz / -ig / és a -ni, a főnévi igenév képző.

Az **indulatszavakat**, amik a beszédünk legősibb elemei – még nem tekintjük valódi szavaknak. Amit pedig dőlt betűvel írunk, azt kizárjuk, hogy az M sorban levő magyar szó megfelelője lehetne.

Az egy-mássalhangzós xL-nek

7 magyar gyökszava, 1 igekötője + más előszavai vannak

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	alle, alasz = alá	<i>pojsz=el, tova, ohi=túl</i>		<i>telli = istálló</i>	<i>istua = ül</i>
H	ál = -on, -ra	ál= -ról, -ről ← torok magánhangzó →		ole=fel- bemegy	ul = csecsemő
M	al- (lenti), alá	el-, el		ól	ül (az anyján) ↓
F	<i>valhe=hazugság</i>	elé=él, eleve=élő		sz-üli= öl, ölelés	<i>juhlia=ünnepel</i>
H	ilá = ürügy	ole=nő(l), él s=erő, isten ← torok m → olel = gondoz			ugyanaz a szó ↓
M	ál (hamis)	él(ő), eleven		öl-e ölel ↓	ünnepet ül
F	ála=tér, hely, alsó	<i>etén = elé, eszi = elő</i>		sz-ülüs=ölnyi, nyaláb	
H	álá s=bunkósbot	el s=-hoz, -nak ← lágy magánhangzó		oles=katángkóró (1 m magas: öles)	
M	al- (pl. alvilág)	elé, elő		öl (fa, felölel)	
F	ulos = (mars) ki!	<i>tere = él(e), hegy(e)</i>		<i>szurmata=megöl, murha=gyilkosság</i>	
H	álá s = átkoz	áil s=kos (szarv) ← lágy magánhangzó		olá = áldozat → 'felszáll'	
M	aló-mars: idegen	él (éles)		(meg) öl	

F			<i>szellainen = ilyen, olyan</i>	
H			<i>ka'ze, ka'zot (hn, nn)=ilyen, olyan ← mint ez / mint az</i>	
M			ily, ilyen	oly, olyan

TE: **A Tótfalusi etimológiai szótár szerint** (TE): **Ál**: leginkább összetételek előtagja: hamis, nem valódi, színlelt, pl. álarc, álszakáll, áltört, álkulcs stb. Származék: áltat. Ótörökeredetű: az ujjur, csagatáj, oszmán-török **al** szavak jelentése **csel, csalás, rászedés**, ez szerepel szótóként az ágyú ótörök előzményeiben is. Lásd még álca, álnok. **Al**: eredetileg önálló főnév volt: alsó rész, lásd alj. Ósi ragokkal képzett származékai az **alá**, alatt, **alól** névutók – összetételekben **alsó**: Al-Duna, aléptmény / alezredes, alelnök, alosztály. Az uráli korból ered: szamojéd alyn, osztyák il, votják ul, mordvin al, észt ala (alsó rész). Lásd még alacsony, alag, alant, alany, alap, alássan, alászolgája, alattomban, aláz, alig, aljas, alom, alsó, alul.

El: határozószó és igekötő: távolodó irányban. Az **elülső rész** értelmű **el** főnévvel formailag azonos mai **el** eredetileg **elé** volt (az **é** irányhatározó raggal bővülve). E végmagánhangzó megrövidült, s végül (a 15.-16. sz.-ban) lekopott. Eredetének megfelelően a jelentés is **előre** volt, majd kibővült a távolodás, a kezdés, bevezetés stb. jelentéskörével. **Elő**: elülső rész, pl. századelő. Származékai: előleg, előny, előke. A szó **el-** töve finnugor: finn edellä (elől), vogul élen (elől), osztyák ile (előre). Ma leginkább a birtokjeles formája (eleje) használatos, ami olyan tőtípus, mint a fő-feje. Származékai a nyelvújításiak. Sok összetett szóban előtag, olykor igekötői jelleggel – részben latin és német szavak mintájára: előszó, -jel, -szoba, -ítélet, -fordul, -mozdít, előad stb. Lásd még **el, elé, elég, elem, eleve, ellen, elnök, előd, előkelő, előtt, első, elv. Elé**: vele szemben (lévő helyre), határozószó. Származékai: eléje, elébb, elébe. Valószínűleg az **elő** névszó **el-** alapszavából lett **-é** lativusi (*hova?*) raggal. Az **elé** ugyanolyan felépítésű, mint az **elő** határozószó és igekötő. Sokáig azonos funkciókat is töltöttek be, de idővel az **elé**, mint igekötő háttérbe szorult: régen volt **elējön** is, ma csak **előjön**. Lásd még **előtt. Alo-**mars: gyerünk! hordd el magad!' A német katonai nyelv francia vezényszavából: allons marche! (menet indulj!), aller (megy), marche (menetelés).

Él: életjelenségeket mutat / használ: él vele / huzamosan együtt van vele / lakik valahol. Származékai: élet, éled, élés, éleszt, élesztő, éltet, élemedett, élösködik, élödsi, élmény, élnetetlen, élénk. Az uráli korból: finn elää (*kiejtés: elé*), votják ul, cseremis el, lapp ellet, szamojéd jlle, szelkup ili (él). A tőmagánhangzó a magyarban nyúlt meg. Az élénk és az élmény nyelvújítási alkotások. Lásd még eledel, élelem, eleség, eleven, élv. **Él(es)**: vágóeszköz vékonyra köszörült szegélye / vékony szegély / síkidom lapjainak találkozási vonala / vonuló csoport eleje. Származékai: éles, élez, életlen. Valószínűleg ugor kori: vogul ilem. Az **él** korábban szűrő szerszám vagy fegyver hegyét, és hegy csúcsát is jelentette. Lásd még **élc**.

Öl: ülő ember combja és hasa közti tér: ölébe vesz, ölébe ül / női szeméremtest. A kitárt, majd összeháródó karok öble: ölben viszi, öleli, öltre mennek / kitárt karok által átfogott távolság mint régi hossz mérték, kb. 1,9 m. Származékai: öles, ölnyi, ölel, ölelés, ölelkezik. A finnugor korból: finn syli (*kiejtés: szüli: öl, ölelés*). zürjén szil, votják szul, mordvin szel, A finnugor alapforma a *szüle szókezdője a magyarban eltűnt (lásd: olvad, ön).

Öl: embert, állatot / halált okoz: pl. méreg / gyötör / ráfordít: sok pénzt öl bebe. A finnugor korból: vogul eli- (ölni fog), osztyák uel, votják vij- (öl). Lásd még **üldöz**.

Ül: a lócára ül / börtönbüntetését tölti: fegyházban ül / ellep, beborít: köd ül a tájon. Származékai: ülés, ültet, ültetvény, ültő(hely), üldögél, ülep, ülepedik, üledék, ülnök. Biztosan igen régi szavunk, de az eredetét nem ismerjük. Lásd még ücsörög, üldöz. **Ünnepet ül**: megszentel, megtart / vendégséget, lakomát rendez: a menyegzőjét üli. Az ősi, ismeretlen eredetű *id szóból való, amely egyház, ünnep szavainkban is rejtve él, és szent jelentésű. Régebbi üdl, ill, üll alakjai elárulják,

hogy az alapszó denominális -l képzőt kapott, majd hasonulással és palatalizációval fejlődött tovább: idl → ill → üll, végül a tőmássalhangzó, alighanem az ül analógiás hatására, megrövidült. A megszentel → lakomázik jelentésváltozás érthető, hisz az egyházi ünnepek megszentelése is bőséges étkezéssel járt együtt.

Ily: ehhez hasonló. Származék: ilyen. Az ez mutató névmás e tövének i változatából jött létre ablativusi (*eltávolodást kifejező*) -l raggal, s utóbb palatalizálódott (*jésedve lágyult*). Jelentése, melléknév mellett, határozószói volt: ennyire. **Oly:** ahhoz hasonló / annyira: olyan gyors. Származékai: olyan, olykor. Az az mutató névmás eredetibb o tőalakjából ered -l ablativusi (*tőle*) raggal, amely utóbb palatalizálódott (*jésedett*). Lásd még oda, onnan, óta, ott, úgy.

Az egy-mássalhangzós xL gyök xLL vázú bővített szavai

Hogyan, a mássalhangzók megkettőződése nem lehet pusztá nyomatékositás – ha mondjuk arra a szótagra esik a hangsúly – hanem csak a szó bővítésének eredménye? Nem minden nyelvben kettőzik a betűt a pusztá a hangsúlyosság jeléül – például a héberben soha. (Pedig fonetikus, pl. latinbetűs átírásban rengeteg ilyen látunk: *sabbat* = szombat / *gibbor* = hős / *hájjim* = élet stb. Persze, mert a hivatalos nyelvészet nem ért a gyöknyelvészethez.)

További magyarázatok helyett először azt tisztázzuk, hogy a magyar gyöknyelv megtűri-e az 'ok nélküli' (a gyökvázat meghamisító) mássalhangzó kettőzést? *Igen, mert a latinbetűs helyesírásunk, amit már megszoktunk, így alakult ki.* Akkor hogyan dönthetem el, hogy pl. a magyar **kettő** gyökváza nem KT, hanem KTT? Összehasonlítom a héber rokonszavával – feltéve, hogy van neki és hogy biztosan az is. És mindig lehet találni a héberben rokonszót, vagy a bővítés / összetétel nyomait? Nem biztos – de pl. a J, L, R igeképzők kettőződése esetén – majdnem mindig!

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	<i>leuka=állkapocs</i>		<i>haihtua=elpárolog, eltűnik</i>		<i>alasz-in = üllő</i>
H	ál(⌘) li=ne nekem!		ili=felső, ole=emelkedik		olelá=fán maradó
M	áll-a nemet int		illő		üllő termés
F	<i>szeiszoa = áll</i>		<i>szopia=beleillik</i>	<i>szakszet = olló</i>	
H	ál= -rá, alá=felemelkedett		ili=felső, ál=-rá	olelut=szemelvények	
M	áll (a lábára áll)		illő	olló szétválasztó	
F	alla=alatt, alta=alól				
H	alál=levélke, elál=fel-felé				
M	alul, alól				
F		<i>edelle = elől</i>			
H		elul ⌘= augusztus → napforduló			
M		elől			

TE: **Alul:** alsó részén / valamihez viszonyítva: lent. A honnan? kérdésre felelő alól névutó (lásd al) alakváltozata, amely idővel elkülönült, és hol? kérdésre felelő határozószó lett – úgy, mint a felől-felül esetében. Lásd még alacsony, alj, alatt, alap, alássan, aljas, alom. **Alól:** az al, ami eredetileg önálló főnév volt – ősi ragokkal képzett származékai az **alá**, alatt, **alól** névutók. **Elől:** az élen, előtérben, mások előtt. Határozószó az elő főnévből ablativusi -l raggal, idővel a szó locativusi (*helyhatározó*) jelentésű lett (mint a felül, hátul).

Áll: lábaira nehezedeve egy helyben / függőleges helyzetben van / nem mozdul el, nem mozog / részekből: öt darabból áll / régebben: van, létezik. Származékai: állás, állhatatos, állat (felállít), állít, állomány, állvány. Finnugor eredetű: votják szil- (áll), cseremisiz sal(gem) (áll). A szókezdő s (*kiejtés: sz*) a magyarban eltűnt, a többeli l pedig, később, megkettőződött. Lásd még állag, állam, állandó, állapot, állat, állítmány, állítólag, állomás, útonálló. **Áll**-a: az arc a száj alatti, előre nyúló része: állcsont, állkendő. A finnugor rokonnyelvi megfelelőiből, pl. vogul ols (állkapocs), mordvin ulo, ula (áll), lapp oalol (állkapocs) egy ősi ol- tövet lehet kikövetkeztetni, amely a magyarban nyíltabbá vált, és mássalhangzós töve megkettőződött. Lásd még állkapca, állkapocs.

Illó helyett **illan:** gyorsan, könnyedén (el)fut / eloszlik a levegőben. Az il- tö mozzanatos képzős származéka, az iramlík ir- tövének változata. Lásd még illat. **Illó** helyett **illik:** hozzá való, jól illeszthető / összhangban: illik az arcához / megfelel a tsd.-i szokásoknak: ezt nem illik mondani. Származékai: illeszt, illeszkedik, illendő, illetlen, illem. Ótörök: ujur, türk, kun il- (függeszt, köt), oszmán il- (hozáér, tapad). A magyarban a konkrét **valamibe beakasztható, odailó** jelentésből fejlődött az elvontabb összeegyeztethető. Az illem nyelvújítási szó. Lásd még illeget, illet, ölt.

Olló: két pengéből álló, nyitható, csukható nyírószerszám / hasonló alakú a rák ollója. Származék: ollóz. **Üllő:** tőkére erősített acéltömb, amelyen a kovácsok a tüzes vasat verik / a belső fül hallócsontocskái. Az ül folyamatos melléknévi igeneve, talán egy korábbi üllő (ülő) vas szókapcsolatból önállósodva. A régiségben volt üll változata. Mivel az ül eredetét nem ismerjük, nem dönthető el, hogy ősi forma továbbélése-e, vagy utólagos kettőződés.

Az egy-mássalhangzós Lx gyöknek 3 magyar gyökszava és 1 igekötője van

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		alasz = alá, lefelé			
H	l', la-, le- = -nak, -hoz, -ig, -ni: fn.-i igenév képző előrag				
M		le, le-			
F		liemi = leves, lé		lau-kausz=lövés, <i>lüöde=üt, ver</i>	
H		loe = lenyeli		loà = kráter, garat, nyeldeklő	
M		lé		lő	
F		alasz! = le vele!			
H		lo s = ne! nem, la (arám)=nem			
M		le! vele			
F		∅		lau-kata = vágat	
H		lee s= elfárad, leá s=bágyadt		ole = felszáll	
M		Lea (Lívia) liwá s = kísérte		lő	
F		leijona = oroszlán			
H		levíja = oroszlán			
M		Leó (Lévi)			

TE: **Le:** alacsonyabban levő hely irányába / le!: pusztuljon! Bizonytalan eredetű szó. Finnugor származását csak a cseremisiz level (alsó rész) támogatná, de ez ellen több nyelvtörténeti megfontolás szól. A **le** korai lee, leve alakjai még lativusi -é ragot tartalmaztak, ami eltűnt, mint a be, fel, el esetében. Lásd még leg-, lejt, lenn. **Lé:** leves, halászlé / gyümölcs, más növényi termék

kifacsarva: almalé, paradicsomlé / ételnemű főzésekor: húslé. Finnugor örökség: finn liemi (leves), vogul lem (leves), votják lim (édes lé), cseremisiz lem (húsleves). A finnugor előzményekből szabályszerű fejlemény a lé lev- töve, és a régebbi lév alak is.

Lea Forrás: <http://mek.oszk.hu/00000/00084/00084.htm#21> héber eredetű női név, jelentése: vadtehén, antilop. (Krizsa: a héber *disón* = antilop, és vadtehén – vajon élt arrafelé? – nincs a szótárban.)

Lívia: latin eredetű: ólomszínű, kékes. **Leó**: görög eredetű, jelentése: oroszlán.

Ló: vontatásra és lovaglásra használt páratlan ujjú patás / lófejet ábrázoló sakkfigura / négy lábú, párnázott tornaszer. Származékai: lovas, lovász, lovag, lovagol, lovacska, lovarda. Az ugor korból: vogul ló, luv. Az átvett alak lovu lehetett, ami az átmeneti lou formából fejlődött ki. A lovag, lovagol képzése a gyalog, gyalogol analógiájára vall. **Lő**: fegyverből lövedéket repít / vadat elejt: szarvast lő / lövedékekkel áraszt: lövik a várost / összetételek: lőpor, -rés, -fegyver, -távolság, -szer. Származékai: lövés, lövöldöz, lövell, lövész, lövedék, löveg. Finnugor: finn lyödä (üt, ver), vogul leu (dob, vet), zürjén liini (lő). A dob → lő jelentésváltozást a vadászat és haditechnika fejlődése okozta. A lő- előtagú összetételek a német Schiess-, Schuss- kezdetű szavak mintájára lettek.

A SZÓKEZDŐ L KÉT-MÁSSALHANGZÓS GYÖKSZAVAI

Az LB gyöknek 3 magyar gyökszava, az LV-nek 2 van

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	<i>jalka = láb</i>		<i>hanhi = liba</i>	<i>liehua = lobog</i> (tűz, zászló)	
H	lába = láva		liwá = kísérte	lubá = felszított	
M	láb a láva vége, bunkója		liba kislibákat	lob	
F	láva = láva	<i>liemi = lé</i>		<i>lau-kausz=lövés, ampua=lő, tüzel</i>	
H	lába = láva	lába = láva		lóa = kráter	
M	láva	leve (lé)	← ragozottak →	lövő (lő)	
F		<i>olla=van, létezik</i>	∅		
H		<i>lev = szív ?</i>	<i>laván = fehér ?</i>		
M		levő lét → levő	lív nép		

TE: **Láb**: helyváltoztatásra való végtag / lábfej / tárgynak az a része, amin áll: asztalláb / hegyesség alsó része / régi hossz mérték, kb. 30 cm / gabona szára: lábon adja el a termést / időmértékes vers ritmikái egysége: verslábak. Származékai: lábas, lábatlan, lából. Bizonytalan eredetű, talán az uráli korból: szamojéd laamb, lamb (csizma eleje, talp). Az egyetlen, igen távoli nyelvrokontól való példával bizonytalan az egyeztetés. Könnyen lehet, hogy a **láb** igenévszó volt: lább. Lásd még lábad, lábadozik, lábatlankodik, lábbeli, lábós. **Lább**: úszik, felülkerekedik, vízben gázol. A lább vagy láb a 16. század előtt általános használatban volt (*melyik volt?*) Eredetére az egyik feltevés: az igenévszói láb jelentése: vízben lából → víz színén lebeg → felülkerekedik. A másik szerint hangfestő eredetű, az ingadozó, bizonytalan mozgást jeleníti meg, mint a lebeg, libeg, lobog. Ha az utóbbi a helytálló – akkor a vízben gázol jelentés másodlagos, és a láb beleértésnek tulajdonítható. Lásd még lábad, lábadozik, téblábol.

Liba: lúd / buta nő: ostoba liba. A lúd hívogatására és terelésére használt li, lib, libu szavakból keletkezett. **Lob**: gyulladás. Nyelvújítási elvonás a lobog, lobban-ból. A **lob** a korábbi lobb (láng) főnév alakpárja lett – ami csak a lobbot vet kifejezésben volt használatos.

Láva: olvadt kőzet, amely kitöréskor aláömlik a tűzhányó oldalán. Nemzetközi szó a nápolyi olasz lava nyomán, ez a latin labes (esés, csúszás) folytatója a labi (esik, süllyed) igéből. Lásd még lavina.

Leve helyett **lé:** leves, halászlé / gyümölcs, más növényi termék kifacsarva: almale, paradicsomlé / ételnemű főzésekor: húslé. Finnugor örökség: finn liemi (leves), vogul lem (leves), votják lim (édes lé), cseremisiz lem (húsleves). A finnugor előzményekből szabályszerű fejlemény a lé lev-töve és a régebbi lév alak. **Levő** helyett **lét:** létezés, fennmaradás / élet / tudattól függetlenül létező valóság / összetételek: létkérdés, létszükséglet. Származékai: létezik, létesül, létesít. A **lesz** ige le-tövének származéka deverbális (igéből...) -t névszóképzővel (mint ét, hit, tét). **Lív** nép: nincs adat.

Lövő helyett **lő:** fegyverből lövedéket repít / lövedékkel elejt: szarvast lő / lövedékekkel áraszt: lövik a várost / összetételek: löpor, -rés, -fegyver, -távolság, -szer. Származékai: lövés, lövöldöz, lődöz, lövell, lövészet, lövedék, löveg. A finnugor korból: finn lyödä (üt, ver), vogul leu (dob, vet), zürjén liini (lő). A dob → lő jelentés a vadászat és haditechnika fejlődésével lett. A lő- előtagú összetételek a német Schiess- és Schuss- kezdetű szavak mintájára a nyelvújításkor születtek.

Az LC (C=TSz, L=Cs) 3 + 2 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	<i>szele=léc, liszta=lista, szegőléc</i>			lava, laveri=priccs, dikó	<i>kúsz=6, lucfenyő</i>
H		ec = fa		<i>száfszál = lóca</i>	hulác=kihúzott
M		l-éc		lóca priccs, dikó	luc magas fenyő
F		∅		∅	
H	<i>c'=cs →</i>	lec'ó = lecsó idegen szó		hiluc = kihúzás, erősítés	
M		lecsó		lőcs	
F	<i>vitszi = vice</i>			loiszkua=locsog	
H	lac=tréfálkozott			<i>siksuk = locsogás</i>	
M	laca-faca			locs-pocs	

TE **Léc:** vékonyra fűrészelt deszka. Lehet az irodalmi német Latte (léc) hazai szász lots változatának fejleménye / vagy lehet szerb-horvát, szlovén letvice, ez esetben letvice → lenne → léce → léce úton alakult ki. Hangtanilag mindkét magyarázattal gondok vannak. **Lóca:** támla nélküli pad / priccs, dikó. A szlovák lavica (pad) átvétele, a két nyílt szótagos tendencia jegyében lavica → lavca → lauca → lóca hangfejlődéssel. (Krizsa: és a szlovák a finnből vette át?) TE **Vice:** csattanós rövid tréfa, élc / ugratás / nem komoly: ez csak vice volt / fortély: nem nagy vice ezt megcsinálni. A német Witz (elmésség, elmeél, élc) átvétele → germán witti (értelem, tudás, bölcsesség) / angol wit (értelem, szellemesség). **Luc** fenyő: rövidtűjű, kúpos növéssű fenyő. Szerb-horvát, szlovák luč (fáklya, erdei fenyő). Az ósszláv luč a latin lux, lucis indoeurópai szintű rokona. A magyarban ált. c a régi adatok cz-jének hibás olvasatából ered. Lásd még lucerna, lucidus, lux.

Laca-faca: HOGY' MONDOM szlengszótár: tétovázás, gatyázás, szarakodás, tehetetlenkedés. Lásd: https://hogymondom.hu/char_l.php

Lecsó: zöldpaprikából paradicsommal főtt étel. A locsog családjába tartozó hangutánzó, a tájnyelvi lecsog változattól keletkezett leccs (szétfőtt főzelék) képzett formája. **Lőcs:** a szekéroldalakat a tengelyhez kapcsoló vasalt görbe rudak egyike. Német tájnyelvi alakból (pl. bajor-osztrák loisich, leische), az s affrikálódásával (s → cs). **Locs-pocs:** Wikiszótár.hu: híg sár, félig elolvadt hó / ezzel borított út, terület lásd: <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/Locspocs>

Az LT és LTy gyök 2 + 2 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	<i>nehde=lát, katszóa=megnéz</i>		laukata? = rohangál, vágat		
H	lat = beborít, varázslás		letaá=gyík, pet'á=hirtelen ?		
M	lát körbetekint		lót-fut Lót		
F	∅	<i>olo = lét, tartózkodás</i>		<i>huora, lutka=lotyó</i>	
H	litrá = font súly	lét (arám)=nincs		helit = eltakarta	
M	lat-ba vet, idegen	lét		lotyó	
F				<i>szotku=kotyvalék</i>	
H				letet, malt=maláta	
M				lötty árpából sör	

TE: **Lát:** szemével érzékel, felfog / szemlél, megtapasztal: világot lát / fogad: szívesen látja / igekötővel: ellát, nekilát (belefog). Származékai: látó, látás, látomás, látnok, látszik, látszat, látvány, láttamoz, láthatás. Talán az uráli korból: szamojéd lettampá (őríz), litobiz (figyel). A távoli rokonnyelvekből az egyeztetés bizonytalan. Összetétel: láthatár, -cső, -lelet, -kép. Ezek nyelvújítási szóalkotások, részben a német Seh- és Schau- előtagú összetételek mintájára. **Lat**-ba vesz: régi súlymérték, a font harminckettő része. Származék: latolgat. A német Lot (ólom, mérőon, súlymérték) átvétele, valószínűleg a bajor-osztrák **lat** révén.

Lét: létezés, fennmaradás / élet / a tudattól függetlenül létező valóság / összetételek: létkérdés, létszükséglet. Származékai: létezik, létesül, létesít. A lesz ige le- tövének származéka deverbális (*igéből...*) -t névszóképzővel (mint ét, hit, tét). **Lót**-fut: rohangál. Úgynevezett forradásos ikerszó, azonos jelentésű és rokon hangzású, önállóan is használatos elemekből (mint ázik-fázik, sír-rí, perdül-fordul). Első eleme az ismeretlen eredetű és elavult lót (fut). (*Krizsa: a szólás Lót-ja aligha ismeretlen – valószínűleg a bibliai Lót az, aki 'fut'*.)

Lotyó: szajha. A lotyog családjához tartozik, tkp. lotyogó, tocsogó. Sáros, rendetlen ruházatra utalhat, mint a hasonló jelentésű cafat, cafrika, ringyó. **Lötty** helyett **löttyög**, locsogva ide-oda csapódik / ruha lazán csüng, fityeg / ténfereg. Származékok: löttyögtet, löttyen, löttyed. Hangutánzó szó, a lotyog magas hangrendű párja.

Az LD és LGy (Gy=DJ) 2 + 2 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	látikko = láda	ole = légy! (jó, kedves stb.)			lintu = madár
H	li-dot = dob-ni	<i>iduj = buzdítás</i>			léda = születés
M	láda dobálják	légy! ledjél (ragozott alak)			lúd kislibák
F	<i>pehmé=lágy, puha</i>	<i>kerpenen = légy</i>	∅		
H	láh = nedves	l'-og = köröz-ni	léda=születés, születés		
M	lág y	légy zúg és köröz	Lídia		

TE: **Láda:** deszka doboz áruk szállítására / felnyitható fedelű régi rekeszes bútor: tulipántos láda, ládafia – ládikó. Német eredetű: Lade (láda, szekrény, fiók). A szóvégen hangrendi illeszkedés.

Lúd: liba. Finnugor: finn lintu (madár), vogul, osztják lont (lúd). Ha a finn szó nem ide, hanem más származási összefüggésbe tartozik, akkor a lúd ősi ugor eredetű. Lásd még ludas.

Lágy: puha, könnyen alakítható / enyhe, langyos: lágy szellő / könnyörületes: lágy szíve van. Származékai: lágyít, lágyul. Finnugor: vogul landzsan (meleg), osztják lonyzsi (langyos), lapp loazzse (folyékony). Az átvett alak londzsi lehetett, ebből az egyik szabályos fejlemény a **lággy**, a másik a langy. Lásd még lágyék, lagymatag. **Légy:** fertőzést terjesztő, kétszárnyú rovar. Származék: legyeskedik. A finnugor korból: zürjén ledzs, votják luzs (bögyöly). Lásd még legyez, legyint. **Légy!** (Krizsa: *legyél* → *ledjél*).

Lágy G: a g helyén ejtett, de nem felpattanó, hanem réshangszerű zöngés mássalhangzó. Megvolt az ősmagyar nyelvben és megvan a törökös nyelvek nagy részében is. A fejlődés során szóvégen u-féle hanggá vokalizálódott, azaz magánhangzó lett belőle, amely az előtte álló a, e véghangzóval au, eü kettőshangzót, végül -ó, -ő szóvéget adott. Így lett az 1000-ban feljegyzett szamtag szavunkból szántó. Két magánhangzó között kiesett a G: így lett a török agaccsiból ács.

Az LP gyöknek 6 magyar gyökszava van (Az LF-nek nincs)

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		<i>asztua=lép</i> ált.		<i>várasztá =el-, lop</i>	
H		<i>coed = lép, -eget</i>		<i>lopet=rákapcsol</i>	
M		lép lábnyom: ez is belep értelmű		lop	
F	lape =lapos, síma	<i>pejtté = belep</i>			∅
H	<i>dáf = lap</i>	<i>lepet = körítés</i>			<i>lup=kontyvirág</i>
M	lap	lep be-'lepet'			<i>lup</i> hurok
F	<i>szuo, reme =láp</i>	<i>perna = lép</i>		∅	
H	<i>lopet =körülfog</i>	<i>lipi = rostos</i>		<i>lopet=rákapcsol</i>	
M	láp	<i>lép</i> testrész		<i>lopó</i> bor-szívó	
F	∅	<i>líma-ansza=ragasztó kelepce</i>			∅
H	<i>lafut=ráerősített</i>	<i>lopet = körülfog</i>			<i>m'lupát=körített</i>
M	<i>lapu</i> levél lapos	lép csapda		idegen szó →	<i>lupe</i> nagyító
F	<i>lappá = rak, töm</i>	<i>kenno=lép, méhsejt</i>			
H	<i>lapi=lapp</i> idegen	<i>jáára-dvás=erdei (lépes) méz</i>			
M	<i>lapp</i> nép	<i>lép</i> lépes méz			

TE: **Lap:** sima, sík felületű tárgy: asztal-, papírlap / könyv, füzet lapja / újság: napilap / kártya: jó lapjai vannak. Származékai: lapos, lapoz. A lap szó feltehetőleg a laposból keletkezett elvonással. (Krizsa: *vagy a finnből – vagy fordítva?*) Lásd még lapály, lapít, lappad, lappang, lappantyú. **Láp:** vízinövényekkel benőtt mocsár / a víz színén lebegő növényzet: úszóláp. Finnugor: vogul lope, lupi (széldöntötte fa), zürjén lep (uszadékfa). Az úszóláp jelentés lehet az eredeti. **Lapu** levél: nagy levelű bojtortján. Szerb-horvát lopuh, szlovén lapuh, szlovák lopuch (bojtortján, útilapu).

Lapp: É-Skandinávia négy országában szétszórva élő, nomád finnugor nép / e néppel, nyelvvel kapcsolatos. Tisztázatlan eredetű, talán finn elnevezés (lappalainen). A lappok saját neve **szame**.

Lép: lépés, lépdél, lépked, léptet, lépeget. Bizonytalan eredetű, talán ugor kori: vogul lép (elfér), osztják levta (bemegy). Lásd még lépcső, lépték. **Lep,** elborít: hólepte táj / igekötővel váratlanul

ér, rajtakap: meg-lep. Finnugor örökség: vogul líp- (befed), zürjén leb (tető). A magyarban eleinte igenévszó volt, mint a feltehető öse is. Igen korán leplet is jelentett. Lásd még lép(-es méz), lepedő, lepel. **Lép** (testrés): hasüregben lévő, a vérképzésben résztvevő szerv. Finnugor: zürjén lop, votják lup, cseremisiz lepe. **Lép** (csapda): fagyöngy bogójából főzött enyv, kisebb madarak megfogására: lépvessző, lépre megy. Szlovén, szlovák lep (csiriz, enyv). **Lép**: méhek viaszépitménye, amibe a mézet gyűjtik. Alighanem a lep régi névszói lep, lép változata: befedő, betakaró → réteg, lemez, tábla → méh-lép.

Lop: engedély nélkül eltulajdonít / titkon bejuttat: szívébe lopta magát / haszontalanul tölti az időt: lopja a napot. Származékai: lopás, lopós, lopkod, lopva, loppal, lopózik, lopakodik. Ismeretlen eredetű szócsalád. **Lopó**: borszívó. A lopótök önállósult első eleme, de lehet, hogy a borlopó összetételből vált ki és lett főnévvé. A lop ige folyamatos melléknévi igeneve. **Lupe**: nyeles kézi nagyító. Németből átvett szó (Lupe). Forrása a francia loupe = nagyítólencse. Eredetileg bőr alatti kerek duzzanat: **bőrfarkas** a latin lupa (nőstény farkas) nyomán. **Lúp**: nincs adat.

Az LG gyök 3 magyar gyökszava eredetileg l'- előljárós összetétel lehetett

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		<i>ilmä = levegő</i>		<i>TE: luoda=ledob?</i>	<i>lipeé = lúg</i>
H		l'og = kört írni le		l'og = köröz-ni	l'ugál=kerekíte-ni
M		l-ég az égbolt		l-óg	l-úg lyukat fúr
F		<i>üli- = fölé, több</i>			
H		<i>hachi- = a leg-</i>			
M		leg-			

TE: **Lég**, levegő / összetételek: légkör, -gömb, -nemű, légüres, -mentes, -vonal stb. Nyelvújítási alkotás a levegő ég (tkp. lebegő ég) csonkításával. Az egyszótagos lég szerencsésnek bizonyult mint költői szó, s még inkább mint előtag olyan összetételekhez, amelyek a német Luft- mintáját követték. Mai nyelvünkben csak ezek az összetételek éltek – maga a lég irodalmi szó maradt.

Leg-: a felsőfoknak a szó elé illesztett jele. Legesleg-: a túlzó fok jele. Lehet finnugor eredetű, bár erre csak a cseremisiz len (nagyon) kínál példát (az n az a hátul-képzett hang, amely ing szavunkban hallatszik, és g hanggá fejlődhetett). Mások szerint a **leg-** a le határozószóból alakult a lativusi (*elfelé*) rag ritkább -g változatával (?) A térbeli irány és a mérték kapcsolata a felette, túl használatában is megmutatkozik: felette nagy, túl (értsd: mértéken túl) szép. A leg- az első előfordulásaiban még csak nyomósító elem volt alapfokú határozószók mellett: legott, legelőször, legmélyén. A középfokhoz való kapcsolódása s ezzel jellé alakulása másodlagos fejlemény. A túlzó fokban (legesleg) az -s olyan képző, mint a körös-körül szó párban.

Lóg: súlypontja fölött felfüggesztve / lefelé húzódva: lóg rajta a ruha / kötelességét mulasztva lóg: hiányzik / tartozik: lógsz nekem ötszázal / lézeng, csavarog: az utcán lóg. Származékok: lógás, lógós, lógat, lódul, lódít, lódítás. A szócsalád ló- alapszava finnugor: finn luoda (ledob), cseremisiz longam (szór), lapp lagnit (leemel). A lóg-lódul szó pár a cseng-csendül, forog-fordul mintáját követi. Lásd még lóbál, lődörög. **Lúg**: bázis vizes oldata / savval ellentétes kémhatású. Származék: lúgos, (ki)lúgoz. Szerb-horvát, szlovén lug, szlovák lúh, lengyel lug (fahamu). Az összslávba az ófelnémet louga, mai német Lauge révén került.

Az LH gyöknek egy magyar gyökszava van

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
Ø H		l'héna=ágyas, lehe=fáradt			
M		léha			

TE **Léha**: könnyelmű, komolytalan, üresfejű. Vitatott eredetű szó. Lehet, hogy a lehel, liheg, lebeg hangutánzó, hangfestő családjába tartozik, könnyedségen, lengeségen át jelzi a jellemhibát is. Mások szerint a szlovák lichy (hamis, üres) nőnemű licha alakja a forrás. Elképzelhető, hogy a léha a két különböző, de hasonló hangzású szóból olvadt egybe. (Krizsa: egyik sem.)

A LJ gyöknek nincs magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		leijona = oroszlán			
H		lájis = oroszlán			
M		lej román pénz			

TE: Lej: román pénz. A román leu többes lei kiejtés szerinti átvétele. A leu tkp. oroszlán, a latin leo folytatója, az elnevezés a pénzermék hátoldalát régebben díszített címeroroszlánról eredt.

A LK és LyK gyök 5 + 1 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	koti=szállás, otthon	leikata = vág, arat		lükete = lök, lühete = megrövidül	
H	liked=egyestette	leká (arám ⚡)=nincs		l'kijá = sérülés, fogyatkozás	
M	lak otthon, szállás	lék hiány		lök	lüke ütődött, lökött
F	Ø				loukka=búvóhely
H	li-szóva=jóllak-ni				lakuj=hiányos, leká=nincs
M	jól-lakik bővített szó				lyuk, luk lik
F	lakka = lakk itt is idegen szó				
H	l'kiká = lenyalás*				
M	lakk fényes felület: bővített szó				

* A **lakk** valódi eredetét a héber l'kiká = lenyalás adja meg: tehát ez a rokonszava.

Lak: kis ház, lakóház, villa. Lakik: huzamosan tartózkodik valahol. Származékai: lakás, lakos, lakosság, lakozik, lakott, lakatlan, lakályos, lakhatás. Alighanem finnugor: finn lakka (födém, eres, tető), észt lakk, laka (tető, menedék). A régi magyarban a lak és lak(ik) egy igenévszó két alakja volt. **Jól-lakik**: étellel, itallal. Származékai: laktat, laktató. Feltehetően a (valahol) lakik (lásd lak) igével azonos eredetű, amely a valahol megtelepszik, egy ideig vendégként ott lakik jelentés révén, utólag különült el. Lásd még lagzi, lakmározik, lakodalom.

Lakk: oldószerrel felhordott, fényes, vízhatlan bevonatú (festék)réteg. Sok nyelvben vándorszó. Az arab lakk révén terjedt el, forrása a perzsa lák és a középindiai lakkhá közvetítésével a szanszkrit láksá. Ez a skarláttölgyfa gyantás nedvét jelentette, de eredetileg egy pajzstetűfélét, amely szúrásával ilyen nedvet fakasztott a fából. Magyarban a német Lack átvétele. **Lék**: jégen / hajó víz alatti részén / dinnyén / koponyán vágott nyílás. Származék: lékel. Vitatott eredetű szó. Talán uráli örökség: finn leikata (vág, arat), szamojéd lékká (hasad, reped). Ősi igenévszó lehetett **vág** / vágás,

hasadék jelentéssel. Mások szerint a lék, aminek a régiségben és nyelvjárásokban vék alakja is van, ötörök eredetű: a csuvas vegü (lék). Az utóbbi magyarázat felteszi, hogy vék az eredeti alak, a lék pedig utóbb, a lyuk, lik hatására alakult ki.

Lök: taszít, eldob: szemétre löki. Származékai: lökés, löket, lökdös. A finnugor korból: finn lykätä (*kiejtés: liukete*), észt lükkama (lök), vogul lak (felrak), osztják lokkantam (lök). Lásd még lüktet.

Lüke: együgyű, ütődött. Ismeretlen eredetű.

Lyuk: kerek nyílás / hiány / üreg / tréfásan szűk helyiség, lakás. Származékai: lyukas, lyukad, lyukaszt, lyuggat, lyukacsos. Alighanem finnugor: finn loukka (búvóhely), cseremis luk (gomblyuk). A szónak luk és lik alakjai is vannak, a köznyelvi lyuk szókezdője palatalizálódott.

Az LL gyök 3 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		lőjté = talál	líla=halványlila		
H		<i>lél = éjszaka</i>	<i>lilach = orgona</i>		
M		lel	lila*		
∅ H			<i>lilith=fülesbagoly</i> https://www.youtube.com/watch?v=p5oNn_leWtE		
M			lile kismadár https://www.youtube.com/watch?v=ibrhnV7sMg		
∅ H			<i>Eliséva=Erzsébet, svuá=eskü</i>		
M			Lili		

*A héber lilach = orgona / szágol = lila / szegel = viola, ibolya, testület. Hm, hm... dehát itt (Izraelben) túl meleg van neki – nincs is orgona! Melyik lehet a jövevény (a KM-ből)?

TE **Lel:** talál / valami éri: téged mi lelt? Származékai: lelet, lelemény, leledzik, lelenc. Finnugor: finn löytää, észt leidma (talál). A lelenc nyelvújítási alkotás a kedvenc, fegyenc stb. mintájára. Lásd még hideglelés, leltár. **Lila:** kék és vörös keveredése. A német lila átvétele. Leszármazási sor: óind nílí (indigó) → perzsa nílak (kékes) → arab lílak (orgona) → spanyol lilac → francia lilas (orgona, lila szín) → német lila. **Lile:** kisebb gázlomadár: széki lile. A madár li-li-li kiáltását utánozza.

Keresztnevek eredete és jelentése: <http://mek.oszk.hu/00000/00084/00084.htm#> **Lili:** a Lilian, Caroline, Elisabeth német és angol beczéséből önállósult → Liliána: angol, jelentése: liliom → Erzsébet, Elisabeth: héber, jelentése: Isten az én esküvésem.

Az LN és az LNy 2 + 2 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		<i>pelleva = len</i>	∅	<i>tulla = lesz</i>	∅
H		<i>lán=hált kinyúlt</i>	<i>liná = alvás</i>	<i>l'--nek, on=erő</i>	<i>lun = alszik</i>
M		len rost	Lina alvó	l-ön lett, lesz	Luna Hold
F	<i>tüttö = lány</i>	<i>olio = lény</i>			
H	<i>janu=elnyomott</i>	<i>l'--hoz+ani=én</i>			
M	lány <i>lán=alvó</i>	l-ény			

TE **Len:** kék virágú, rostjáért és olajos magváért terjesztett növény: lenvászon, lenolaj. Szláv eredetű: szerb-horvát lan, szlovén len, szlovák lan. **Lön** helyett **lesz:** valamivé válik /

bekövetkezik: baj lesz belőle. A létige jövő időben, felszólító módban és más alakokban: lesznek, légy, lennék, lenni, lehet. Finnugor: zürjén loni, votják lu (lesz), cseremisiz liem, észte leema (van, lesz). A magyar ige az sz-szel bővülő v tövű igék (hisz, visz, eszik, iszik, alszik) csoportjába került.

Keresztnevek eredete és jelentése: **Lina:** női név a Karolina beczéséből önállósult → Karola: latin-germán eredetű, jelentése: legény, fiú → Károly:1. magyar eredetű, jelentése: karvaly, turul 2. a germán-latin Karola.

Lány: nőnemű gyermek / fiatal férjzetlen nő / szüzeány / régebben cseléd lány. Származékai: leányka, lányság. Valószínűleg ősi összetett szó. Előtagja ugor kori lehet: vogul lai (kicsiny), osztják lojam- (gyenge), utótagja az anya any eleme. Az ősmagyar forma *lajanja lehetett, ebből levezethető a lány és – magánhangzó elhasonulással – a leány. **Lény:** létező / egyed, ember / élő teremtmény / lényeg, belső való: egész lényéből árad... Nyelvújítási alkotás a lesz ige le- tövéből, a hiányból elvont -ny képzővel. A lény a latin ens (létező) szót váltotta fel. Lásd még lényeg.

Az LM gyök egyetlen magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	<i>katszó = lásd!</i>			lumi = hó omol	
H	<i>hine = íme</i>			l'om = nemzet	
M	lám			l-om ömlik	

TE **Lám:** íme / lássam: hadd lám. A lát ige látom / lássam alakjainak összevont alakja. Így alakult ki: látom, hogy... → lám, hogy → lám. **Lom:** haszontalan holmi. Szerb-horvát, szlovén lom (törés, törmelék), szlovák lom (törés, kőfejtő, limlom). Az átadó nyelv a szlovák lehetett.

Az LR gyöknek 1 magyar gyökszava van

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
∅ H				l' = -ni + ore=kiönte-ni	
M				l-öre	
∅ H	l'=-ni+ará=kitárta, paár=száját tátott			l' = -ni+ore s=átkoz-ni	
M	l-ári-fári			l-óri beszélő papagáj, idegen szó	

Wikipedia, **Lóri:** színpompás közepes nagyságú papagáj fajták. TE: **Lóre:** silány, rosszul kezelt bor. A kpfelnémet liure, régi német lüren, lür alak egyikének átvétele. Forrás a késő latin lora, lorea (vizezett bor), a lavare (mos) származéka. Lásd még levendula.

Lári-fári Eredet: német larifari = locsogás, üres beszéd / francia lari-fari-don-don (kb. „trallala-pam-pam” – hangutánzó). Forrás: <https://wikiszotar.hu/ertelmezo-szotar/L%C3%A1rif%C3%A1ri>

Az LS gyök egyetlen magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		<i>vánia = les, varisz = varjú</i>			
H		lis = oroszlán* orev = varjú**			
M		les lisá=dagasztás			
F		<i>vejütüsz=les(hely)</i>			

H		<i>erev s= leshely, orev s= lesben áll</i>		
M		les(hely)		

*Az oroszlán kevésbé ismert neve **lis** (dagaszt) → a macskafélék, szopáskor, mind 'dagasztanak'.

** A varjú, az ősi **torok**magánhangzóval, szintén les – az meg lopni akar☺.

TE **Les**: titkon vagy rejtkehelyről figyel / feszülten figyel: lesi a szavát / vár, számít valamire: azt lesheted! Főnévként rejtett figyelőhely: lesből támad, labdarúgásban lesállás. Származék: leselkedik. Az ugor korból: vogul lets- (leselkedik), osztják lási (lesben áll). A les egyike fennmaradt igenévszóinknak (lásd még fagy, lak, nyom, vész).

Az LSz gyök 2 magyar gyökszava

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F		<i>tulla = lesz</i>		∅	
H		<i>loesz = megrág ?</i>		<i>lausz = megrágott</i>	
M		lesz ha eszik, lesz☺		lősz	

TE **Lesz**: valamivé válik: derék emberré lesz / bekövetkezik: baj lesz belőle / a létige helyettesítője jövő időben, felszólító módban és más alakokban: lesznek, légy, lennék, lenni, lehet. Származékai: lehet, lehetséges, lehetetlen. A finnugor korból: zürjén loni, votják lu (lesz), cseremisziem, észt leema (van, lesz). A magyar ige az sz-szel bővülő v tövű igék (hisz, visz, eszik, iszik, alszik) csoportjába került. Lásd még jóllehet, légyott, lény, lényeg, lét, meglehetősen, meglett. **Lősz**: finom szemcséjű laza, sárga üledékes kőzet, vagy talaj. Földtani szakszó a német Löss (*lősz*) nyomán, forrása a svájci német lösch (laza talaj).

Az LZ gyök 2 magyar gyökszava (LZs nincs)

	A Á	E É	I	O Ö	U Ü
F	<i>kúme = láz, kúma = forró</i>				
H	<i>l'áz=felerősöd-ni, láz=el-, letért</i>				
M	l-áz				
F	<i>løjhe=laza, petyhüdt, ernyedt</i>		∅		
H	<i>rafe л, rofef=laza</i>		<i>Eliséva=Erzsébet, svuá=eskü</i>		
M	laza		Liza		

TE: **Láz**: rendellenesen magas testhőmérséklet betegségtől / izgalom: lámpaláz, tömegszervenvedély, lelkesedés: bevásárlási láz. Ismeretlen eredetű. Vagy alapja a lázad, lázít, lázong igéknek, vagy elvonás belőlük – bár ez kevésbé valószínű. **Laza**: nincs adat, helyette **lazsál**: lustálkodik, / munkáját túl kényelmesen végzi. A korábbi lazsiroz képzőcserés változata (mint blamíroz-blamál), forrása a német lachieren (lasíren): lazít, elenged, leereszt. Ez a francia lâcher (lazít, elhagy, kienged)-ből, végső soron a latin laxare (lazul, enyhül) igéből.

Forrás: Keresztnevek eredete és jelentése: Liza: az Elisabeth becézéséből önállósult.

@ Krizsa Katalin, 2019. 05. 01.